

Aiheettomat valitukset -työryhmä

Aika 17.4.2026 klo 10:00 -11:00

Paikka Oikeusministeriö, Lux K201

Osallistujat

Puheenjohtaja Johanna Suurpää, osastopäällikkö, oikeusministeriö

Jäsenet:

Erityisasiantuntija Anu Sillanmäki, oikeusministeriö

Hallitusneuvos Kirta Heine, oikeusministeriö (myös sihteeri)

Hallitusneuvos Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö

Lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi, ympäristöministeriö

1. Avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

- Puheenjohtaja Johanna Suurpää avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

2. Työryhmän järjestäytyminen / puheenjohtaja Johanna Suurpää

- Työryhmän toimikausi on 31.3.2027 eli nykyisen hallituskauden loppuun asti.
- Työryhmän tehtävänä on keskustella, koordinoida ja välittää tietoa työryhmään osallistuvissa ministeriöissä vireillä ja suunnitteilla olevasta selvitystyöstä, joka liittyy niin sanottujen aiheettomien valitusten sekä sarjavalittajien kysymykseen erityisesti hallintolainkäytön piirissä. Osallistuvat ministeriöt arvioivat oman hallinnonalansa osalta mahdollisuuksia ja keinoja vaikuttaa aiheettomiin valituksiin.
- Osallistuvat ministeriöt vastaavat kukin oman toimialansa hankkeista, mutta työryhmässä tietoa hankkeista jaetaan yli ministerirajojen. Tarkoituksena on, että työryhmä yhteisesti ideoi erilaisia ratkaisumahdollisuuksia. Työryhmä voi myös tarvittaessa hankkia selvityksiä.

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö

PL 25

FI-00023 Valtioneuvosto

Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Meritullinkatu 10

00130 Helsinki

Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001

Internat.

+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730

Internat.

+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi

www.oikeusministerio.fi

www.justitieministeriet.fi

3. Ministeriöiden toimet ja niiden tilanne

Valtiovarainministeriö / Hallitusneuvos Mervi Kuittinen

- Valtiovarainministeriö on aloittanut informaatio-ohjauksen kehittämisen keskusteluilla hankkeesta Kuntaliiton ja sen verkoston kautta kuntien kanssa. Työryhmään olisi tarkoituksenmukaista kutsua kuultaviksi Tampereen kaupungin lakiasiaintohtaja sekä Kuntaliiton lakiyksikön edustaja.
- Kunnan tehtäviä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeiden jatkoarviointi tehdään oikeusministeriön ja ympäristöministeriön kanssa koordinoitusti työryhmän työskentelyn edetessä.

Ympäristöministeriö / Lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi

- Hallitus antoi esityksen uudesta alueidenkäyttölaista eduskunnalle 16.4.2026. Hallituksen esityksen mukaan valitusoikeus rajattaisiin asianosaisiin sellaista asemakaavojen osalta, jotka laaditaan voimassa olevan yleiskaavan alueelle yleiskaavan ohjausvaikutuksesta poikkeamatta. Muiden kaavojen hyväksymispäätöksissä säilyisi voimassa oleva kunnan jäsenyyteen perustuva valitusoikeus. Lisäksi yhteisöille säädettäisiin valitusoikeutensa säilyttämiseksi velvoite tehdä asemakaavaehdotuksesta muistutus eräitä laissa mainittuja tilanteita lukuun ottamatta. Säännöksen tarkoituksena ei olisi ehkäistä yhteisöjä tekemästä valitusta, vaan tarkoituksena olisi ohjata yhteisöt esittämään näkemyksensä jo kaavoitusvaiheessa, jolloin kaavaehdotusta voidaan tarvittaessa vielä muuttaa siten, että valittamisen tarve poistuu. Valitusperusteita ei kuitenkaan sidottaisi muistutuksen sisältöön.
- [Laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa](#) (823/2025) tuli voimaan vuoden 2026 alussa. Lakiin sisältyy esimerkiksi säännökset viranomaisen asiantuntemuksesta sekä ennakkolisesta yhteistyöstä ja ohjauksesta, jotka tehostavat toimintaa ja lisäävät ennakoitavuutta. Lisäksi laissa laajennettiin eräiden lupien yhteiskäsittelyä, mikä johtaa nykyistä useammin yhteen lupapäätökseen ja yhteen valitusmahdollisuuteen. Yhdessä ympäristöhallinnon muutosten kanssa tämän on arvioitu vaikuttavan myönteisesti sekä lupapäätösten laatuun että myös valitusten määrään. Tällä hetkellä sääntelyn arvioimiseksi seurataan toimenpiteiden vaikutuksia.
- Ympäristöministeriössä valmisteltiin lisäksi vastikään ehdotus rakentamislain muuttamiseksi (osana HE 3/2026 vp), jossa tarkasteltiin myös rakentamislain muutoksenhakuoikeuksia eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentamiseen liittyen.

Oikeusministeriö: Aiheettomien valitusten ja sarjavalitusten ehkäiseminen hallintolainkäytössä -esiselvityshanke / Erityisasiantuntija Anu Sillanmäki

- Hankkeessa on tarkoitus mm. selvittää ongelman yleisyyttä hallintotuomioistuimissa sekä yhtäältä tarkastella jo olemassa olevien keinojen soveltuvuutta tähän ongelmaan, ja toisaalta myös selvittää perustuslain sekä EU-oikeussuojasääntelyn ja kansainvälisten sopimusten puitteissa uusia keinoja, joilla ongelmaan voitaisiin puuttua.
- Kysymyspatteristo, jolla kartoitetaan ongelman yleisyyttä, jo olemassa olevien keinojen käyttöä sekä mahdollisia uusia keinoja, lähetetään hallintotuomioistuimille ja muutoksenhakulautakunnille mahdollisimman pian.
- Esiselvitys on tarkoitus laittaa lausuntokierrokselle alkuvuodesta 2027.
- Jatkotoimenpiteistä päättäminen ja mahdolliset lainsäädäntötoimenpiteet seuraavalla hallituskaudella.

Oikeusministeriö: Esiselvitys etukäteismaksusta tuomioistuimissa / Hallitusneuvos Kirta Heine

- Tuomioistuinmaksulain 12 §:n mukaan tuomioistuinmaksut peritään nyt suoritteen valmistumisen jälkeen. Maksuja jää maksamatta jonkin verran.
- Selvityshenkilöiden raportissa Esiselvitys etukäteismaksusta tuomioistuimissa (Oikeusministeriön julkaisuja 2025:2) arvioitiin tuomioistuinmaksun etukäteen maksamisen oikeudellisia reunaehdoja sekä etukäteismaksun käyttöönottamisen oikeudenhoidollisia ja taloudellisia vaikutuksia.
- Etukäteismaksu on pääsääntö lähes kaikissa EU-maissa. Vertailumaita tarkasteltaessa havaittiin, että niissä oli pääsääntönä oikeudenkäyntimaksun maksaminen asian vireillepanon yhteydessä. EU-tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöä arvioitaessa todettiin, että EU:n peruskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimukset oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä täyttyvät, vaikka oikeudenkäyntimaksu tulisi maksaa etukäteen.
- Myös tuomioistuinten ja muiden viranomaisten kuulemisessa etukäteismaksua pidettiin pääosin kannatettavana.
- Johtopäätöksenä esiselvityksessä katsottiin, että etukäteismaksuun siirtyminen vahvistaisi oikeudenhoidollisia edellytyksiä ja toisi merkittäviä taloudellisia säästöjä.
- Etukäteismaksuun siirtyminen edellyttäisi lainsäädännöllisiä tarkistuksia.
- Esiselvitys on nyt lausuntokierroksella. Lausuntoja voi antaa 22.5.2026 asti.

4. Muut asiat

- Oikeusministeriössä on edellä mainittujen hankkeiden lisäksi vireillä mm.
  - [Etäyhteydet oikeudenkäynneissä hallintoasioissa -hanke](#)
    - Hankkeen tavoitteena on sujuvoittaa oikeudenkäyntejä sekä parantaa oikeuden saatavuutta ja vähentää oikeudenkäyntien viivästymistä saattamalla etäyhteyksien käyttö aikaisempaa selkeämmin lainsäädännön piiriin.
  - [Hallintotuomioistuinten kokoonpanosäätelyn tarkistaminen -hanke](#)
    - Hankkeessa arvioidaan hallintotuomioistuinten kokoonpanosäännösten tarkistamistarpeita. Tavoitteena on, että säännökset vastaisivat aiempaa joustavammin erilaisista ratkaisutilanteista johtuviin tarpeisiin.
- Työryhmä keskusteli tekoälyn merkityksestä sarjavalittajien kohdalla. Tekoälyn avustuksella laadittujen kanteluiden ja valitusten määrä on kasvanut. Samalla yksittäiset yhteydenotot ovat sivumäärältään kasvaneet.
- Oikeusministeriö on käynnistänyt [Tekoälyn hyödyntäminen hallintomenettelyssä-esiselvityshankkeen](#). Esiselvityshankkeen tavoitteena on arvioida, millä oikeudellisilla edellytyksillä tekoälyä olisi mahdollista hyödyntää viranomaisen hallintomenettelyn eri vaiheissa ja, mitä mahdollisia säädösmuutoksia tai uutta säätelyä tekoälyjärjestelmien hyödyntäminen hallintomenettelyn eri vaiheissa edellyttäisi.
- Eduskunnan oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin kannanottojen mukaan viranomaisella ei ole vastaamisvelvollisuutta saman henkilön samaa asiaa koskevien toistuvien tiedustelujen johdosta tai epäasiallisten yhteydenottojen johdosta.
- Mallivastausten käyttöä tulisi lisätä erityisesti tapauksissa, joissa ministeriöllä ei ole toimivaltaa.

5. Seuraava kokous

- 10.6. kello 10-11:30, Teams. Kokouksessa kuultavana lakiasianjohtaja Laura Klami, Tampereen kaupunki.

6. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen kello 11:00.